

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
GIANNINO CARUANA DEMAJO**

Seduta tal-21 ta' Jannar, 2010

Citazzjoni Numru. 807/2003

**Tania Vassallo; u b'dikriet tat-22 ta' Ottubru 2007 il-
kawża tkomplet fil-persuna ta' Thomas Vassallo u ta'
Joseph Vassallo wara l-mewt ta' Tania Vassallo**

versus

Anna Rita *sive* Anita u Joseph konjuġi Camilleri

Din hija kawża għal danni wara inċident tat-triq li fih l-attriċi kienet milquta minn vettura misjuqa mill-konvenuta u ġarrbet debilità li ma tfieqx minnha. B'sentenza mogħtija fl-1 ta' Marzu 2005 din il-qorti qalet illi l-inċident kien seħħ bi ħtija tal-konvenuta għal tmenin fil-mija (80%) u bi ħtija tal-attriċi stess għal għoxrin fil-mija (20%). Il-konvenuti appellaw minn din is-sentenza iżda l-appell kien miċħud b'sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Appell fl-1 ta' Frar 2008. L-attriċi mietet waqt li kien qiegħed jinstema' l-appell; il-kawża tal-mewt ma kinitx il-ġrieħi li ġarrbet fl-inċident.

Din is-sentenza tallum hija dwar id-danni.

Il-qorti tibda biex tgħid illi l-argument mhux motivat tal-konvenuti illi ma jingħatax kumpens għal *lucrum cessans* għar-raġuni illi l-vittma mietet qabel ma saret il-likwidazzjoni huwa nieqes minn kull loġika u minn kull ġustifikazzjoni legali. Irriżulta oġġettivament illi l-vittma ġarrbet debilità li naqqsitilha s-setgħa tagħha li taħdem bi qligħ. Ta' dan taħti fil-biċċa l-kbira l-konvenuta u għalhekk il-konvenuta għandha tagħmel tajjeb għat-telf imġarrab bi ħtija tagħha.

Għall-għanijiet tal-likwidazzjoni tad-danni l-qorti għandha tqis il-grad ta' debilità tal-vittma, il-qligħ medju tagħha u l-età tagħha.

L-espert mediku mressaq *ex parte* mill-attriċi sab illi l-attriċi ġarrbet debilità għal għomorha ta' sitta fil-mija (6%). Dan ma ġiex kontestat.

Il-vittma kellha tlieta u tletin (33) sena meta korriet. F'każijiet normali mill-età tal-vittma naslu għan-numru ta' snin ta' attività ekonomika – dak li jissejjaħ *multiplier* – li jkun fadlilha bejn dakinhar tal-inċident sa meta tiġi biex terfa' mix-xogħol. Fil-ġurisprudenza daħlet il-prattika – żbaljata u artifiċjali fil-fehma ta' din il-qorti kif presjeduta – illi l-*multiplier* ma jkunx id-differenza aritmetika bejn l-età dakinhar tal-inċident u l-età tal-pensjoni, iżda numru anqas ta' snin minħabba l-inċertezza tal-ħajja, dak li jissejjaħ *chances and changes of life*. Din il-prattika fil-fehma tal-qorti hija artifiċjali għax il-biċċa l-kbira tan-nies jirtiraw fl-età tal-pensjoni u mhux qabel; huma l-eċċezzjoni dawk li jirtiraw qabel, iżda l-eċċezzjoni għamilnieha regola, li hija biss ingustizzja mal-vittmi tal-inċidenti u *bonus* għal min hu marbut jagħmel tajjeb għad-danni. Sfortunatament, iżda, il-każ tallum huwa wieħed minn dawk l-eċċezzjonijiet għax il-vittma mietet ta' età relativament żgħira.

Fil-każijiet fejn, għalkemm ikun sar it-tnaqqis fil-*multiplier*, il-vittma tilħaq l-età tal-pensjoni, il-likwidazzjoni tad-danni ma terġax tinfetaħ biex il-vittma titħallas tas-snin li tnaqqsulha fl-ewwel likwidazzjoni; b'analoġija, meta l-vittma tmut wara numru ta' snin li jkun anqas mill-*multiplier*, id-danneġġjant ma għandux jingħata l-benefiċċju tal-mewt qabel il-waqt. Fil-każ tallum, iżda, kemm għax il-vittma mietet qabel ma saret il-likwidazzjoni tad-danni u kif ukoll, u aktar, għax l-atturi stess jaqblu illi l-

multiplier għandu jkun in-numru ta' snin bejn l-inċident – li seħħ fil-15 ta' Frar 2002 – u l-mewt – li ġrat fit-18 ta' Settembru 2005 –, il-qorti sejra timxi fuq *multiplier* ta' tliet snin u nofs.

Fl-añhar sena sñiħa minnufih qabel l-inċident – l-2001 – l-attriċi kellha dñul ta' erbat elef, seba' mija u tmintax-il lira (Lm4,718), daqs għaxart elef, disa' mija u disgħin euro (€10,990). Bejn l-2001 u l-2005 l-indiċi tal-għoli tal-ħajja pubblikat taħt il-Kap. 158 tal-Liġijiet ta' Malta tela' minn 624.85 għal 684.88, jew 9.6%. Il-medja tul dawk is-snin tiġi n-nofs, jew 4.8%, u huwa għalhekk xieraq li għall-għanijiet tal-likwidazzjoni d-dñul tal-2001 jiżdied b'4.8% biex jirrefletti l-medja, u jiġi ħdax-il elf, ħames mija u tmintax-il euro (€11,518).

It-telf ta' qligħ jinħadem hekk:

$$€11,518 \times 6\% \times 3\frac{1}{2} = €2,418.78$$

elfejn, erba' mija u tmintax-il euro u tmienja u sebgħin ċenteżmu.

L-atturi jippretendu wkoll *damnum emergens* ta' mitejn u erba' liri u disgħa u tletin ċenteżmu (Lm204.39), daqs erba' mija u sitta u sebgħin euro u għaxar ċenteżmi (€476.10). Dan ma ġiex kontestat.

Id-danni b'kollox – *damnum emergens* u *lucrum cessans* – jiġu elfejn, tmien mija u erbgħa u disgħin euro u tmienja u tmenin ċenteżmu (€2,894.88). Billi l-konvenuta taħti għal tmenin fil mija (80%), il-konvenuti għandhom jagħmlu tajjeb għal elfejn, tliet mija u ħmistax-il euro u disgħin ċenteżmu (€2,315.90). Billi l-ħlas sejjer isir b'lura u mhux bil-quddiem ma għandu jsir ebda tnaqqis.

Il-qorti għalhekk taqta' l-kawża billi tikkundanna lill-konvenuti jħallsu lill-atturi elfejn, tliet mija u ħmistax-il euro u disgħin ċenteżmu (€2,315.90). Billi l-konvenuti żammew f'idejhom u gawdew huma flus li kellhom igawduhom l-atturi, u wkoll għax *lite contestata usuræ currunt*, huwa xieraq illi l-imgħaxijiet jibdew igħaddu minn dakinhar li saret talba għall-ħlas b'att ġudizzjarju. L-ispejjeż, ħlief dawk li dwarhom ġà ngħatat deċiżjoni fis-sentenza tal-Qorti tal-Appell tal-1 ta' Frar 2008, għandhom jinqasmu hekk: għoxrin fil-mija (20%) jħallsuhom l-atturi u tmenin fil-mija (80%) jħallsuhom il-konvenuti.

Kopja Informali ta' Sentenza

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----